

Sygn. akt III CSK 84/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Iwona Koper (przewodniczący)

SSN Krzysztof Pietrzykowski (sprawozdawca)

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa A.M.

przeciwko Zespołowi Opieki Zdrowotnej w S.

z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanej Powszechnego Zakładu

Ubezpieczeń S.A. w Warszawie

o zapłatę i ustalenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 marca 2017 r.,

skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 2 czerwca 2015 r., sygn. akt I ACa .../15,

**uchyla zaskarżony wyrok w punkcie 2 i przekazuje sprawę
Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania
i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

A.M. domagał się zasądzenia od Zakładu Opieki Zdrowotnej w S. kwoty 10 000 zł z ustawowymi odsetkami tytułem odszkodowania, kwot po 200 zł miesięcznie tytułem renty, kwoty 70 000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę, ustalenia odpowiedzialności pozwanego za następstwa błędu medycznego, które mogą ujawnić się w zdrowiu powoda w przyszłości, oraz obciążenia pozwanego kosztami procesu. Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. przystąpił do postępowania w charakterze interwenienta ubocznego po stronie pozwanego.

Sąd Okręgowy w [...] wyrokiem z dnia 5 grudnia 2014 r. oddalił powództwo, zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3 617 tytułem kosztów procesu, przyznał od Skarbu Państwa na rzecz reprezentującego powoda z urzędu pełnomocnika wynagrodzenie za nieopłaconą pomoc prawną, a kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 20 października 2005 r. A.M. został uderzony łyżką koparki w lewą nogę. W ambulatorium chirurgicznym szpitala w S. stwierdzono otarcia naskórka lewego podudzia, złamanie lewej kostki bocznej oraz kości strzałkowej tej kończyny. Założono powodowi opatrunek gipsowy, a następnie dnia 28 października 2005 r. gips stopowo-udowy z zaleceniem jego utrzymywania przez 5 tygodni. Powód kontynuował leczenie w poradni urazowo-ortopedycznej w [...], w której dnia 30 listopada 2005 r. opatrunek gipsowy został zmieniony na podudziowy oraz podano mu lek przeciwzakrzepowy i preparaty wapniowe, zalecając przeprowadzenie ćwiczeń izometrycznych. Opatrunek zdjęto dnia 14 grudnia 2005 r. Dnia 24 stycznia 2006 r. stwierdzono obrzęk w okolicach grzbietu lewej stopy, stawu skokowego i lewego podudzia. Przeprowadzone dwa dni później w Szpitalu B. - poradni chorób naczyń w [...] badanie USG Doppler naczyń żylnych lewej nogi nie stwierdziło skrzeplin, ale potwierdziło przejście zakrzepicy. Zastosowano u powoda profilaktykę przeciwzakrzepową oraz leki zapobiegające nawrotowi zakrzepicy i jej skutkom. W dniu 23 października 2007 r., w czasie kolejnej wizyty w poradni Szpitala B., stwierdzono występowanie u powoda żylaków prawej kończyny, co w dniu 22 lutego 2008 r. zostało potwierdzone w

poradni chirurgii ogólnej ZOZ w S.. Podczas kolejnych wizyt powoda w poradni Szpitala B. przeprowadzono badania USG Doppler, które nie stwierdziły skrzeplin w żyłach żadnej z kończyn dolnych, odnotowano usunięcie żylaków prawej kończyny oraz ustalono - mimo zgłaszanego przez pacjenta drętwienia całej lewej kończyny - że tętno w tętnicach obu nóg jest prawidłowe. Obecnie powód odczuwa ból kończyn i konieczne jest stosowanie specjalistycznego obuwia.

Sąd Okręgowy przyjął, na podstawie opinii biegłych Zakładu Medycyny Sądowej Wrocławskiego Uniwersytetu Medycznego, że stosowanie profilaktyki przeciwzakrzepowej w razie długotrwałego unieruchomienia kończyny było w Polsce w 2005 r. standardem leczniczym. Uznał więc, że niepodanie powodowi przez personel medyczny pozwanego leków przeciwzakrzepowych było błędem. Jednakże stwierdził, odwołując się do wniosków opinii biegłych, że między nieprawidłowym działaniem pozwanego a zakrzepicą żył lewego podudzia i w konsekwencji szkodą i krzywdą powoda brak jest adekwatnego związku przyczynowego.

Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zastosowania w niniejszej sprawie art. 102 k.p.c. Na podstawie art. 107 k.p.c. nie obciążył natomiast powoda kosztami procesu na rzecz interwenienta ubocznego.

Powód wniósł apelację od wyroku Sądu Okręgowego oraz zażalenie, w którym zakwestionował wyrok w części dotyczącej obciążenia go na rzecz pozwanego kwotą 3 617 zł tytułem kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 2 czerwca 2015 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, że nie obciążył powoda kosztami procesu, w pozostałym zakresie oddalił apelację, umorzył postępowanie zażaleniowe, nie obciążył powoda kosztami postępowania apelacyjnego, oddalił wniosek o przyznanie kosztów postępowania apelacyjnego na rzecz interwenienta ubocznego oraz przyznał adwokatowi A. B. od Skarbu Państwa - Sądowi Okręgowemu w [...] kwotę 3 321 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny stwierdził zbędność zażalenia powoda oraz uznał zasadność apelacji powoda jedynie w części kwestionującej wyrok Sądu Okręgowego

nakładający na niego obowiązek zwrotu kosztów procesu pozwanemu. Nie podzielił zarzutu nieważności postępowania przed Sądem Okręgowym, gdyż orzekający w sprawie sędziowie Sądu Rejonowego byli prawidłowo delegowani przez Ministra Sprawiedliwości. Przyjął, że nietrafny jest zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Biegli z Wrocławskiego Uniwersytetu Medycznego, wydając zarówno opinię zasadniczą, jak i uzupełniającą, stanowiącą odpowiedź na zarzuty powoda, jednoznacznie wskazywali, że ich wnioski były oparte na analizie całości zgromadzonej w sprawie dokumentacji medycznej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie jest trafny zarzut naruszenia art. 417 § 2 w związku z art. 227 k.p.c. spowodowany odmową Sądu Okręgowego przeprowadzenia dowodu z oględzin lewej kończyny A.M. i z kolejnej opinii biegłych lekarzy. Profesjonalny pełnomocnik powoda nie złożył bowiem zarzutu na podstawie art. 162 k.p.c., wskazując na naruszenie w ten sposób przepisów postępowania (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2007 r., IV CSK 340/06 i z dnia 3 czerwca 2009 r., IV CSK 96/09). Sąd Apelacyjny nie podzielił zarzutu niedokonania ustaleń dotyczących rozmiaru szkody i krzywdy. Skoro bowiem Sąd Okręgowy przyjął, że powód nie wykazał przesłanek odpowiedzialności pozwanego, to ustalanie rozmiaru szkody i krzywdy było zbędne. Według Sądu Apelacyjnego, chybiony jest także zarzut błędu w dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleniach faktycznych, skoro usprawiedliwienia dla niego powód poszukuje w niedopuszczeniu dowodu z kolejnej opinii biegłych lekarzy oraz ocenie poszczególnych dowodów. Nie jest też usprawiedliwiony – zdaniem Sądu Apelacyjnego - zarzut naruszenia art. 430 k.c. Ustalenie, że nie zastosowano wobec powoda profilaktyki przeciwwzakrzepowej, nie przesądza jeszcze odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego. Powód nie udowodnił bowiem, że między tym zdarzeniem a szkodą i krzywdą istnieje adekwatny związek przyczynowy. O braku takiego związku przesądzają zaś stanowcze wnioski i oceny biegłych lekarzy, pracowników naukowych Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu, którzy zarówno w opinii zasadniczej, jak i uzupełniającej stwierdzili, że analiza dostępnej dokumentacji medycznej nie potwierdza takiego związku.

Powód wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, mianowicie art. 217 § 2, art. 227, art. 278 § 1 k.p.c. oraz art. 290 w związku z art. 391 § 1 i art. 382 k.p.c., art. 290 § 1, art. 235

§ 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 382 k.p.c., art. 378 § 1 w związku z art. 382 i art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 i art. 162 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 217 § 2, art. 227, art. 278 § 1 k.p.c. i art. 290 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz 382 k.p.c. dotyczy nieprzewodzenia przez Sąd Apelacyjny dowodu w postaci opinii instytutu naukowego, w ramach której Sąd powinien nakazać biegłym zbadanie powoda pod kątem objawów wystąpienia zakrzepicy w jego kończynie dolnej lewej, powodującej niewydolność żył głębokich, a w konsekwencji uszkodzenie aparatu zastawkowego tych żył. Zdaniem skarżącego, opinia wraz z opinią uzupełniającą Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu nie wyjaśniła dostatecznie tej okoliczności. Jednocześnie została pominięta przez sąd konieczność przeprowadzenia badania powoda, o której biegli wspomnieli w opinii, a w konsekwencji Sąd Apelacyjny oparł swoje rozstrzygnięcie wyłącznie na materiale dowodowym zgromadzonym przez Sąd Okręgowy, w szczególności na niejednoznacznej oraz nieprecyzyjnej opinii biegłych. Należy w związku z tym podkreślić, że, zgodnie z ustalonym orzecznictwem, ocena wiarygodności opinii sporządzonej przez biegłego należy do sądu rozpoznającego sprawę (art. 233 § 1 k.p.c.) i nie mieści się w ramach kognicji Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 k.p.c.; zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2014 r., V CSK 125/13, niepubl.). Trudno poza tym zarzucać sądowi drugiej instancji, gdy ten podziela opinię biegłego (tu: instytutu naukowego lub naukowo-badawczego), że nie zasięgnął opinii innego biegłego (tu: innego instytutu naukowego lub naukowo-badawczego). Inaczej jest natomiast w sytuacji, gdy według oceny sądu opinia biegłego opiera się na błędnych założeniach metodologicznych, sprzecznych z mającymi zastosowanie do jej wydania przepisami prawa, niekompletnych bądź wadliwych założeniach faktycznych, jest niespójna, bądź zawiera błędy logiczne, względnie zawiera niepoddające się ocenie wnioski, co prowadzi do konkluzji, że opinia ta jest nieprzydatna dla rozstrzygnięcia sprawy, sąd powinien dopuścić dowód z opinii innego biegłego (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2014 r., IV CSK 219/13, niepubl.). Natomiast rzeczywiście w okolicznościach niniejszej sprawy rozważany zarzut jest trafny w

takim zakresie, w jakim pominięto konieczność przeprowadzenia badania powoda (o czym też niżej).

Zarzut naruszenia art. 290 § 1, art. 235 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 382 k.p.c. polega na nieprzeprowadzeniu przez Sąd Apelacyjny z urzędu dowodu w postaci wezwania biegłego wyznaczonego przez Uniwersytet Medyczny na rozprawę w celu umożliwienia stronom uzyskania ustnych wyjaśnień do niejednoznacznych oraz nieprecyzyjnych twierdzeń biegłych zawartych w opinii oraz opinii uzupełniającej. Zdaniem skarżącego, to uchybienie narusza zasadę bezpośredniości i kontrydiktoryjności postępowania cywilnego oraz stanowi naruszenie art. 45 ust. 1 Konstytucji i art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Skarżący niewątpliwie ma rację, chociaż zarzut naruszenia Konstytucji i Europejskiej Konwencji Praw Człowieka jest przesadzony. Sąd Najwyższy przyjął w wyroku z dnia 2 grudnia 2011 r., III CSK 60/11 (niepubl.; zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2013 r., IV CSK 135/13, niepubl.), że przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego nie może ograniczać się do złożenia przez biegłego pisemnej opinii do akt sprawy, a biegły powinien zostać wezwany na rozprawę, aby strony mogły mu zadawać pytania. W przypadku rozpoznawania sprawy w kolejnej instancji ma to znaczenie wtedy, gdy strona podnosi nowe zarzuty do treści opinii. Natomiast w wyroku z dnia 17 czerwca 2010 r., III CSK 297/09 (niepubl.), Sąd Najwyższy podkreślił, że zażądanie ustnego wyjaśnienia opinii stanowi uprawnienie, a nie obowiązek sądu (art. 286 i 290 § 1 k.p.c.), to jednak staje się jego obowiązkiem nie tylko wtedy, kiedy wyjaśnień takich wyraźnie domagają się strony, ale także wtedy, kiedy strony podnoszą zastrzeżenia wymagające wyjaśnień, bądź kiedy sąd zauważa braki bądź nielogiczności w opinii pisemnej.

Zarzut naruszenia art. 378 § 1 w związku z art. 382 i art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 oraz art. 162 k.p.c. wiąże się z nierozpoznaniem przez Sąd Apelacyjny zarzutu powoda dotyczącego nieuwzględnienia przez Sąd Okręgowy jego wniosku o przeprowadzenie dowodu z oględzin jego lewej kończyny dolnej. Należy zgodzić się ze skarżącym, że Sąd Okręgowy w [...], jak wynika ze skróconego protokołu rozprawy z dnia 5 grudnia 2014 r., rzeczywiście nie wydał postanowienia co do tego wniosku dowodowego powoda. Ze wspomnianego

protokołu wynika bowiem jedynie, że Sąd Okręgowy postanowił oddalić wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii innych biegłych.

Wspomniane wyżej uchybienia polegające na naruszeniu przepisów postępowania niewątpliwie mogły mieć istotny wpływ na wynik niniejszej sprawy, przede wszystkim zaś na ocenę w zakresie istnienia normalnego związku przyczynowego między zachowaniem się pozwanego, uznanym przez Sady orzekające w sprawie za nieprawidłowe, a szkodą i krzywdą doznaną przez powoda.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł zatem, jak w sentencji.

kc

jw